

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Наталия Василевна Ушева, дм

на дисертационен труд

на

д-р Таня Любомирова Златева

на тема:

Организация и резултати от програма за ранно откриване и обхващане на деца родени малки за гестационната си възраст

Научен ръководител:

проф. д-р Виолета Михова Йотова, д.м., д.н.

за присъждане на ОНС „доктор“ по област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление: 7.1. Медицина, докторска програма „Педиатрия“ със заповед № Р-109-135/05.04.2024 г. на Ректора на МУ - Варна, проф. Димитър Райков, дмн., въз основа на решение на Факултет по медицина на МУ-Варна по протокол №19/01.04.2024 г. съм определена като вътрешен член на научно жури, а с Протокол №1 на НЖ от 17.04.2024 г. и да представя становище за дисертационния труд на тема „Организация и резултати от програма за ранно откриване и обхващане на деца родени малки за гестационната си възраст“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научната специалност „Педиатрия“, професионално направление 7.1. Медицина и област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

Кратки биографични данни и кариерно развитие на докторанта

Таня Златева е родена през 1992 г. в град гр. Велико Търново, където завършва Природо-математическа гимназия „Васил Друмев“ с профил „Биология и здравно образование“ (2011г.) През 2017 г. се дипломира в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – Варна по специалност „Медицина“ с много добър успех.

През 2019 г. д-р Таня Златева е зачислена за обучение в редовна докторантура към Катедра по педиатрия на Факултета по медицина в МУ- Варна и специализация „Педиатрия“ към Детско отделение за интензивно лечение към I Детска клиника на УМБАЛ „Света Марина“ – Варна.

Професионалният си път д-р Таня Златева започва през 2017 г. като лекар в „Спешно отделение-деца“ на УМБАЛ „Света Марина“ – Варна, а от 2019 – лекар в Детско отделение за интензивно лечение към I ДК в същата болница. Медицина. През 2020 г. след спечелен конкурс за академична длъжност „асистент“ д-р Златева е назначена в Катедра по Педиатрия на Факултет по медицина – Варна.

Още по време на обучението си по медицина Таня Златева участва в национални и международни семинари, обучения и конференции. След дипломирането си д-р Златева взема много активно участие в научни проекти:

- 3 международни „Feel4Diabetes“ (2017 год. – 2019 год.), LENA (2018 год.), „DigiCare4You“ (от 2022 г.) ;
- 2 национални - „Сърдечно-съдов и метаболитен риск, свързан с висцералната мастна тъкан при пациенти с дългогодишен захарен диабет тип 1“(2019 год. – 2021 год.), Програма за навременно откриване и проследяване на доносени и недоносени деца, родени малки за гестационната си възраст (2021год.).

Членува: Български лекарски съюз (БЛС), Българска педиатрична асоциация, Българска асоциация по неонатология (БАН), European Society of Pediatric Endocrinology (ESPE). Отлично владее английски език.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният от ас. д-р Таня Златева дисертационен труд съдържа 180 стандартни страници и е онагледен е с 11 таблици, 29 фигури и 16 приложения.

Библиографският списък включва 238 източника, от които 10 на кирилица и 228 на латиница. Материалът е структуриран в следните добре балансирани основни раздели: Въведение, I. Литературен обзор - 32 стр.; Глава II. – Материал, методи, цел и задачи – 16 стр., Глава III. Резултати - 52 стр.; Глава IV. Обсъждане - 28 стр., Изводи, Приноси и Закljučения– 5 стр., Публикации във връзка с дисертационния труд. Приложения; Използвана литература.

Актуалност на дисертационния труд

Отклоненията от нормите за растеж при децата са много важен проблем както за педиатрите, така и за много други специалисти, които се сблъскват с негативните последици от това, включително и за общественото здравие такива поради произтичащите здравни, социални и икономически неравенства. Световните постижения в методите за диагностициране и повлияване на отклоненията в растежа показват много висока степен на разработване и достъпност, особено с приложението на растежния хормон при изоставащи в развитието си деца поради различни състояния (синдроми и аномалии или такива, родени с малки размери за гестационната си възраст (МГВ) и липсващо постнатално наваксване в растежа. В България са въведени две програми за идентифициране на състояния, свързани с дефицит на растежния хормон или синдром на нисък ръст, като отличителното е за ситуацията в нашата страна, че не са редки случаите на закъсняла диагноза с произтичащите от това неуспехи в лечението, което прави темата на дисертационния труд на ас. Таня Златева особено актуална и важна за отделните деца и техните семейства и за обществото като цяло.

Оценка на дисертационния труд

Литературният обзор задълбочено представя историческото развитие на познанията за малките за гестационната си възраст деца, дефиниране на понятието МГВ съгласно международните организации и научните публикации публикации, ясно и уместно разграничава двете, често некоректно заменяеми в литературата състояния – МГВ и интраутеринна хипотрофия, честотата на състоянието и възможните причини за установените разлики както между отделните времеви периоди за една страна, така и между отделните държави. Поставен е важен акцент и в проучването на рисковите фактори и усложненията на МГВ, в който докторантката демонстрира умения за задълбочен анализ и установяване на връзки между явленията. Направена е литературна справка и за обосновка на избраните в собственото проучване методи с описание на научно-приложните изследвания.

Целта на дисертационния труд е ясно и комплексно формулирана и е насочена към създаване, приложение и оценка на пилотно проучване (Програма) за идентификация, проследяване и предотвратяване на последиците за здравето на доносни и недоносни родени МГВ деца в

България, да се изгради база за въвеждането ѝ в рутинната неонатологична и педиатрична практика,

В изпълнение на поставената цел адекватно са поставени осем *изследователски задачи*.

Материал и методика на изследването

Приложената методика се състои от документален и анкетен метод с авторски въпросници за оценка на материалната база в неонатологичните отделения, познанията на работещите по проблема, степента на приложение на Програмата за навременно откриване и проследяване на доносни и недоносни деца, родени МГВ в участващите неонатологични структури. Представени са времевите периоди на отделните етапи на Програмата и събирането на емпиричния материал. Важно от методологична гледна точка и за намаляване на грешките, произтичащи от измерващите, е и унифицирането в понятията и методите за измерване и претегляне на децата. Клиничните методи покриват всички необходими и възможни приложения такива за набиране на достоверни и адекватни данни, прецизно оформени в Алгоритъм на проследяване, предоставен за полевата работа. Използван е и метод за проучване на степента на отразяване на проблема сред населението, заложена е оценка на разпознаваемостта и общественото влияние на проекта. Статистическите методи и използваните софтуерни продукти за анализа на данните са прилежно описани.

Коректно е представено и полученото Разрешение от Комисията по етика на научните изследвания към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Характеристика и оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд

Систематичният литературен анализ за откриване на литературни източници по проблемите на МГВ деца в България и за съответния период показват умения на докторантката за задълбочен подход и работа с научна литература, както и ограничения брой на публикации за проучвания времеви период 1990-2020 г.

Проучването на познанията на практикуващи неонатолози за честотата и

усложненията, свързани с МГВ раждане показва висока степен на възвращаемост (над 90%) и оттам и значимост на получените резултати. Притеснителен е фактът, касаещ недобрата материална осигуреност на неонатологичните отделения с адекватни измервателни уреди, което неминуемо се отразява върху прецизността на поставената диагноза. Пропуските в познанията предопределят важността от опреснителни обучения както за теоретична, така и методологична подготовка по проблема с точното поставяне на диагнозата МГВ.

Комплексно и обстойно са представени етапите и резултатите от реализацията на Програмата за навременно откриване и проследяване на доносени и недоносени деца, родени МГВ в участващите неонатологични структури. Изключително важни за приложния характер на програмата са идентифицираните и ясно разписани бариери и предразполагащи фактори за приложение на Програмата. Детайлно и по месеци е представен прогреса и опита от приложението на Програмата по отделни звена. Необяснимо е наличието на трудности в реализацията и проследяването на Програмата, породени от ниската степен на сътрудничество в някой от участващите райони. Тревожни са и данните за липса на данни за системна оценка и дефиниране на МГВ деца както според критериите на Fenton, така и според каквито и да било други критерии.

Резултатите от анализа на данните от 409 деца МГВ са представени детайлно в табличен и графичен вид. Разгърната е оценката на медийния мониторинг със снимков материал и анализ и високата посещаемост на страницата както от семейства на МГВ деца, така и от здравните специалисти показва важността и необходимостта от популяризирането на достъпна, пълна и достоверна информация по проучвания проблем. Представени са и междинните резултати от проучването сред ендокринолозите, показващи бариерите и благоприятстващите фактори за имплементирането на Програмата, както и преодоляването на проблемите, свързани с епидемичната обстановка при COVID-19, кадровите и други организационни предизвикателства. Адекватно и многостранно е дискутирано сравнението в честотата на МГВ между отделните звена и с данните от други страни. Важен от практическа гледна точка е детайлно разписания Алгоритъм за поведение при МГВ деца. В цялата научна разработка проличава насочващата и задълбочена менторска подкрепа на научния ръководител, като настоящия дисертационен труд се явява продължение на проучванията по-рано от ръководителя проблеми и изискващи решаване без

повече отлагане във времето.

Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът към дисертационния труд е написан върху 58 страници, отразява правилно структурата на разработката и съдържа подробно описание на методологията и най-важните резултати и изводи от проучването.

Във връзка с дисертационния труд докторантката представя три пълнотекстови публикации, в които е водещ автор. Две от статиите са публикувани на български и една – на английски език. Д-р Златева посочва и четири участия в научни форуми, от които две са с международно участие.

Заключение

Дисертационният труд на тема *„Организация и резултати от програма за ранно откриване и обхващане на деца родени малки за гестационната си възраст“* представлява една завършена научна разработка, посветена на много важна и актуална тема, изпълнена в представителни и целеви извадки, със значими приноси, даваща обосновка за последващи здравно-политически и организационни действия по за ранно откриване и обхващане на деца родени малки за гестационната си възраст и намаляване на бариерите за приложението им.

Дисертацията напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника на МУ - Варна за неговото прилагане.

Във връзка с всичко изложено по-горе давам своята *положителна оценка* и препоръчвам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Педиатрия“, професионално направление 7.1. Медицина и област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт на *д-р Таня Любомирова Златева*.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

10.05.2024 г.

Гр. Варна

Член на Научното жури.

Доц. д-р Наталия Ушева, д.м.